

eHealth – nový trend informatiky ve zdravotnictví

Obor zdravotnictví je, pokud jde o informační systémy, specifický. Používá se zde řada jednoúčelových systémů, které spolu často nejsou kompatibilní a mohou je využívat vždy pouze určitá zdravotnická pracoviště. Novým směrem v používání informačních technologií ve zdravotnictví je eHealth – elektronizace zdravotnictví. Jejím smyslem je především konsolidace stávajících systémů a maximální dlouhodobé využívání dostupných informací. Prostředkem eHealth jsou nejmodernější technologie, cílem pak zvýšení kvality péče o pacienty a podpora ekonomičtějšího, racionálnějšího a chytřejšího zdravotnictví.

Zdravotnictví používá informační technologie v podstatě od jejich počátku jako samostatného oboru lidské činnosti. Je to přirozené – zdravotnictví pracuje s velkým množstvím informací, tyto informace je potřeba udržovat, spravovat, aktualizovat, a především mít v pravou chvíli po ruce, jak pro poskytovatele zdravotní péče, tak i pro pojišťovny. Za posledních přibližně dvacet let vzniklo velké množství zdravotnických informačních systémů. V podstatě se dělí do dvou typů.

Prvním typem jsou lokální informační systémy, respektive systémy účelové. Vyznačují se tím, že jsou používány na určitém místě, například jednom konkrétním pracovišti, respektive jsou používány k jednomu konkrétnímu účelu (obsahují informace jednoho typu). Druhým typem jsou systémy komplexní, které pokrývají celý obor, komplexně jednu skupinu zdravotnických zařízení, nebo agregují informace více typů. V praxi se pak používají oba typy těchto systémů, přestože u obou je možné najít několik omezení vyplývajících z jejich podstaty. U účelových systémů to bývá především jejich izolovanost od ostatních systémů, komplexní platformy se pak často setkávají s nedůvěrou a nezkušeností personálu s jejich obsluhou.

eHealth

Strategie eHealth je založena na kombinaci a konvergenci stávajících systémů a na vytváření nových s cílem maximálního vytěžování stávajících dat a kategorizace jejich nových typů i tam, kde doposud nejsou vytvářena. Klíčovým faktorem je, že oproti stávajícím systémům se tato strategie zakládá na automatizaci datových vstupů i výstupů a na racionalizaci interakce s uživatelem. Filozofií eHealth je vytvoření inteligentního datového prostředí, kde jsou všechny systémy plně podřízeny klíčovému zájmu podpory kvalifikované práce zdravotnického i podpůrného personálu. To se v praxi neobejde bez určité míry unifikace datových i uživatelských rozhraní, protože cílem je mimo jiné také značné zjednodušení přístupu k informacím a větší transparentnost nad vynaloženými náklady na poskytování zdravotní péče.

eHealth se skládá z celé řady produktů a služeb, v podstatě se však nejedná o produkt, nebo o balík produktů, ale o filozofii zcela nového přístupu užití informačních technologií ve zdravotnictví. Tato filozofie v zásadě boří stávající koncepci vytváření solitérních systémů, které jsou jednoúčelové, a tedy od počátku omezené, na straně jedné a komplexních a sofistikovanějších rozhraní na straně druhé.

Základní tezí strategie eHealth je spolupráce systémů, jejich integrace a maximalizace využití obsažených informací. K tomu mají být využívány jak stávající technologie, tak nové nástroje. eHealth je komplexní přístup k relevantním informacím, který začíná u zdravotní dokumentace, pokračuje relevantními daty o léčbě přes komunikaci mezi jednotlivými složkami zdravotního komplexu až po

nástroje na podporu a řízení strategických rozhodnutí. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby jeho základem byl široký a robustní informační systém, který umožňuje spravovat všechna tato data ve vzájemném kontextu a tak, že výsledek je k dispozici v reálném čase na správném místě. Základem eHealth jsou technologie ukládání a řízení dat. Hlavním rozdílem oproti některým jiným implementacím obdobných technologií je extrémní důraz na bezpečnost a na kontrolu integrity informací a transparentní pohled na vynakládání finančních prostředků.

Implementace

Obdobně jako u vysoce sofistikovaných informačních přístupů ve firmách je i ve zdravotnictví klíčovým faktorem nejen správná volba technologií, ale především součinnost všech týmů a všech jednotlivců v jejich rámci. Ve firmách je jedním z hlavních důvodů selhání implementace nových projektů nikoli jejich technická podstata, ale spíše nedostatečná připravenost personálu nové technologie a přístupy akceptovat. Zdravotnictví je v tomto ohledu specifickým oborem, ve kterém není možné si dovolit jakékoli selhání. Strategie eHealth je sice globálním konceptem, v realitě se ale skládá z řady dílčích, vzájemně provázaných projektů.

Implementace strategií elektronického zdravotnictví vyžaduje kromě jiného také změnu pracovních procesů. I ta bývá někdy problematická, protože může vést ke krátkodobým problémům. V každém případě ovšem platí, že základem úspěšné implementace nejen nových technologií, ale nové vize do zdravotnictví, je široká podpora angažovaných a motivovaných lidí. Zkušeností je, že lidé pracující ve zdravotnictví jsou motivováni a angažováni směrem k cílům své práce, tedy k léčbě pacientů. Jejich motivace také směrem k implementaci nových zásad, metod a procesů práce pomocí nových nástrojů je komplikovaný, ale uskutečnitelný cíl. Jeho stěžejním faktorem je skutečnost, že eHealth je strategií zaváděnou v první řadě právě proto, aby došlo ke zpřístupnění, zkvalitnění a zrychlení zdravotnické péče o pacienty.

Zkušenost

V současné době se po celém světě realizuje celá řada projektů směřujících ke strategii komplexního elektronického zdravotnictví. IBM zajišťuje například integraci informačních systémů osmi nemocnic a tří set center první pomoci ve španělském Katalánsku, podílí se na projektu propojení rychlé zdravotnické pomoci a informačních systémů ve zdravotnictví ve Francii (cílem je kromě jiného zabránit možnému ohrožení pacientů v důsledku nepředání klíčových dat záchrannou službou) a je partnerem komplexní implementace strategie eHealth v kanadském zdravotnictví. Reálné množství projektů, na kterých se pracuje, ovšem trvale stoupá, především proto, že stále další a další administrativy se rozhodují pro využívání výhod, které jim eHealth přináší nejenom z hlediska zdokonalení pomoci pacientům, ale také managementu a v neposlední řadě ekonomiky řízení zdravotní péče. Mezi nové projekty tak patří například změny zdravotních systémů Slovinska, Norska či dalších zemí.

Bohaté zkušenosti získané z implementace systémů eHealth po celém světě ukazují, že koncepce elektronického zdravotnictví, která spadá pod strategii „chytrých“ řešení založenou na relevantních, vždy aktuálních a dostupných informacích, představuje správnou cestu. I pro tak komplikovaný a v mnoha ohledech specifický obor, jakým je zdravotnictví.

Trendy

V minulých letech, kdy docházelo k překotnému rozvoji a implementaci nových systémů, bylo zdravotnictví oborem, ve kterém se díky jeho specifické podstatě nové technologie i přístupy implementovaly přeci jen o něco pomaleji než v jiných odvětvích. V současnosti v mnoha oborech dochází ke konsolidaci informačních systémů a k využívání technologií, které místo toho, aby byly trendové, zaručí maximální stabilitu a dlouhodobé využití technologií. Právě v této době, kdy mechanika rychle se střídajících informačních trendů ve většině oborů ustala, je ten správný čas k implementaci integrovaných a komplexních strategií ve zdravotnictví. Strategie eHealth je založena na všech dosavadních zkušenostech s implementací technologií a trendů v jiných oborech. Přesně to zdravotnictví potřebuje, a přesně to – tedy vyzrálé technologie, strategie i procesy – mu myšlenka elektronického zdravotnictví může nabídnout.